

Regulatora uzklausišanas sanāksme
par AS “Augstsprieguma tīkls” elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu
plānu

Protokols

Rīgā

2024.gada 16.jūlijā

Nr.2

Sanāksmi vada:

Vārds Uzvārds, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk-Regulatora) pārstāvis.

Piedalījās:

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāvis;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāve;

Vārds Uzvārds, Latvijas būvmateriālu ražotāju asociācijas pārstāvis;

Vārds Uzvārds, AS “Sadales tīkls” pārstāvis;

Vārds Uzvārds, AS “Sadales tīkls” pārstāvis;

Vārds Uzvārds, AS “Sadales tīkls” pārstāvis;

Vārds Uzvārds, AS “Sadales tīkls” pārstāvis.

Uzaicinātie:

Vārds Uzvārds, AS “Augstsprieguma tīkls” pārstāvis;

Vārds Uzvārds, AS “Augstsprieguma tīkls” pārstāvis;

Vārds Uzvārds, AS "Augstsprieguma tīkls" pārstāvis;
Vārds Uzvārds, AS "Augstsprieguma tīkls" pārstāvis;
Vārds Uzvārds, AS "Augstsprieguma tīkls" pārstāve;
Vārds Uzvārds, AS "Augstsprieguma tīkls" pārstāvis.

Protokolē:

Vārds Uzvārds, Regulatora pārstāvis.

Sanāksme sākas plkst. 9:00.

Darba kārtība:

1. Informācija par uzklauššanas sanāksmes norises kārtību;
2. Komersanta skaidrojums par elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānu;
3. Uzklauššanas sanāksmes dalībnieku jautājumi un priekšlikumi par AS "Augstsprieguma tīkls" elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānu, kā arī komersanta pārstāvja atbildes un komentāri.

1. Informācija par uzklauššanas sanāksmes norises kārtību.

V. Uzvārds informē klātesošos uzklauššanas sanāksmes dalībniekus par sanāksmes mērķi un norises kārtību, par elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plāna izvērtēšanas un apstiprināšanas laiku un kārtību, kā arī par priekšlikumu iesniegšanas kārtību.

V. Uzvārds aicina akciju sabiedrības "Augstsprieguma tīkls" (turpmāk – AS "Augstsprieguma tīkls") pārstāvjus iepazīstināt uzklauššanas sanāksmes dalībniekus ar informāciju par Regulatorā iesniegto elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānu 2025. – 2034.gadam (turpmāk – Plāns) un izmaiņām kopš pagājušajā gadā tika apstiprināts elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plāns 2024. – 2033.gadam (turpmāk – 2023.gada plāns).

2. Komersanta skaidrojums par elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības 10 gadu plānu.

V. Uzvārds iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar Regulatorā iesniegto Plānu un sniedz prezentāciju par iesniegto Plānu. AS "Augstsprieguma tīkls" pārstāvis paskaidro, ka Plāns ir izstrādāts atbilstoši Regulatora 2011.gada 23.novembra lēmumam Nr.1/28 "Noteikumi par elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības plānu".

Izstrādātajā Plānā ir ņemti vērā secinājumi un informācija, kas ir ietverta pārvades sistēmas operatora 2023.gada ikgadējā novērtējuma ziņojumā.

Plāna mērķis ir noteikt pārvades sistēmas attīstības projektus un nepieciešamos finanšu ieguldījumus pārvades sistēmas objektos turpmākajos 10 gados tā, lai ilgtermiņā tiktu nodrošināta pārvades sistēmas drošība un stabilitāte.

Plāns sastādīts tā, lai katra gada investīciju summa būtiski nepārsniegtu pārvades sistēmas aprēķināto pamatlīdzekļu nolietojuma apmēru un pēc iespējas mazāk ietekmētu elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifus.

Plāns ir izstrādāts, ņemot vērā Eiropas Kopienas 10 gadu attīstības plānu.

Tāpat Plānā ietverta informācija saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma grozījumiem, kas saistīti ar sistēmas attīstības plānā ietveramo informāciju.

AS "Augstsprieguma tīkls" pārstāvis informē par Plānā iekļautajiem Eiropas kopienas projektiem - "Sinchronizācijas projekta 1.fāze" un "Sinchronizācijas projekta 2.fāze", to virzību, izmaksu izmaiņām pret 2023.gada plānu un plānoto ietekmi uz pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem attiecīgi 0,04% un 0,6%, kas ir mazāk kā tika prognozēts 2023.gada plānā.

Attiecībā uz esošo infrastruktūru Plāns paredz veikt 330kV tīklā autotransformatoru un balstu nomaiņu, 110kV tīklā sadales ietaišu pārbūvi, transformatoru un balstu nomaiņu. AS "Augstsprieguma tīkls" pārstāvis norāda, ka šiem projektiem ietekme uz pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem nav plānota. Tiek sniegta informācija par veicamo nomaiņu un pārbūvju skaita un izmaksu izmaiņām attiecībā pret 2023.gada plānu un šo izmaiņu iemesliem.

Plānā ir iekļauta informācija par projektu dispečervadības un datu centra izbūve, ražošanas bāzes teritorijas un ēku kompleksa pārbūve Dārziema ielā 86, Rīgā. Norādīta informācija par projekta īstenošanai piesaistītā finansējuma un AS "Augstsprieguma tīkls" finansējuma apjomiem. Šim projektam nav plānota ietekme uz pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem.

Tiek sniegta informācija pa tiem jaunajiem pieslēgumiem elektroenerģijas pārvades tīklu infrastruktūrai, kuriem ir uzsākti būvdarbi.

Plānā Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu kopsumma sastāda 82,11 milj.EUR, pārslodzes ieņēmumu daļa Plānā paredzēta 11,93 milj.EUR, AS "Augstsprieguma tīkls" finansējums ir 342,65 milj.EUR un pieslēguma maksas daļa paredzēta 8,15 milj.EUR. Kopējais Plāna investīciju apmērs ir 444,85 milj.EUR.

V. Uzvārds turpina iepazīstināt ar Plānā iekļauto informāciju saistībā ar elektroenerģijas tirgus attīstības jautājumiem.

Tiek norādīts, ka pieaugot pieslēgto vēja un saules elektrostaciju skaitam rodas nepieciešamība precīzāk kontrolēt elektroenerģijas sistēmas balansu. Lai to panāktu, Baltijas pārvades sistēmas operatori sadarbībā ar elektroenerģijas tirgus operatori ir uzsākuši veikt pāreju nebalansa norēķinu periodam no 60 min. uz 15 min. Pilnīgu pāreju plānots ieviest 2025.gada sākumā. Notiek būtiskas izmaiņas Baltijas balansēšanas modelī, kur plānoti pievienošanās procesi balansēšanas enerģijas apmaiņai no frekvenču atjaunošanas rezervēm ar manuālu aktivizēšanu (MARI) (šī gada oktobrī) un efektīvai balansēšanas enerģijas apmaiņai no frekvenču atjaunošanas rezervēm ar automātisku

aktivizēšanu (PICASSO) (šī gada decembrī) platformām, kas ir cieši saistītas ar sinhronizāciju ar kontinentālo Eiropu. Līdz ar to tiek veikti ieguldījumi jaunu informācijas tehnoloģiju (IT) programmu ieviešanā un to uzturēšanu nākotnē. Tāpat tiek strādāts pie jaunas platformas, kas nodrošinās vienotu frekvences uzturēšanu Baltijas valstīs un vienotu Baltijas valstu balansēšanas tirgus ieviešanu. Paredzamais ieviešanas laiks 2025.gada pirmais ceturksnis.

3. Uzklaušanās sanāksmes dalībnieku komentāri, jautājumi un priekšlikumi par Tarifu projektu un komersanta pārstāvju atbildes un komentāri.

V. Uzvārds pateicas AS “Augstsprieguma tīkls” pārstāvjiem par sniegto prezentāciju un lūdz AS “Augstsprieguma tīkls” sniegt informāciju par to kādas investīcijas ir plānotas saistībā ar elektroenerģijas tirgus attīstību?

V. Uzvārds informē, ka galvenokārt tās ir investīcijas IT programmās, kas saistītas ar sinhronizācijas un vienotajiem Eiropas tirgus procesiem.

V. Uzvārds noprotu, ka tās ir investīcijas, kas Plānā norādītas kā kopējie Ieguldījumi IT un nav izdalītas sīkākā detalizācijā.

Papildus tam lūdzu sniegt informāciju par Plānā iekļauto atkrastes vēja parka projekta (ELWIND) statusu, kas attiecas uz AS “Augstsprieguma tīkls” atbildības jomu.

V. Uzvārds informē, ka tā kā ELWIND projekta laika grafiks ir no 2033 - 2035 gadam, lai arī projektam ir dažādi apgrūtinājoši apstākļi, kuru risināšana ir citu iesaistīto pušu kompetencē, tam ir veiksmīga virzība un AS “Augstsprieguma tīkls” jau plāno un meklē risinājumus starpsavienojumu pieslēgumu punktiem, lai nodrošinātu saražotās elektroenerģijas piegādi.

V. Uzvārds vai projekta realizācijai ir jau zināmas kādas tieši investīcijas būs nepieciešamas AS “Augstsprieguma tīkls” pusē, lai ELWIND projektu pieslēgtu pie sauszemes infrastruktūras?

V. Uzvārds norāda, ka galvenās investīcijas ir identificētas un aprakstītas Plānā. Būtiskais, kas noteiks AS “Augstsprieguma tīkls” ieguldījumu apjomu, ir tas vai pieslēguma nepieciešamā infrastruktūra ir jāizbūvē līdz pašam vēja parkam jūrā, vai tikai sauszemes daļa. Tas būs atkarīgs no tā kāds tiks pieņemts lēmums valdības līmenī. Pašlaik AS “Augstsprieguma tīkls” pusē tas ir izpētes līmenī.

V. Uzvārds Plānā ir ietverta informācija par Plāna iespējamo ietekmi uz elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem, kur arī norādīti dažādi blakusapstākļi kurus AS “Augstsprieguma tīkls” nevar ietekmēt. Saredzam, ka būtu nepieciešami precīzāki novērtējumi par izmaksu ietekmi uz pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem, neņemot vērā blakus apstākļus.

V. Uzvārds AS “Augstsprieguma tīkls” ir identificējusi galvenos faktoros, kas var ietekmēt pārvades sistēmas pakalpojumu tarifus nākamajā regulatīvajā periodā, kura plānotā spēkā stāšanās ir 2026.gadā. Būtiskākā ietekme ir plānotajai paātrinātajai desinhronizācijai no Krievijas vienotās sistēmas. AS “Augstsprieguma tīkls” sniegusi priekšlikumus politikas veidotājiem un ja tie tiek atbalstīti, kā arī ja atbilstošā apmērā tiek

saņemta atļauja Pārslodzes ieņēmumu novirzīšanai daļai tarifu izmaksu segšanai, tad uz nākamo regulatīvo periodu nav paredzētas būtiskas izmaiņas elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifos. Pamatā tā varētu būt Latvijas Bankas plānotās inflācijas apmērā.

V. Uzvārds norāda, ka Regulators lūgs precizēt ietvarto informāciju par kapitālieguldījumu ietekmi uz elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem.

V. Uzvārds uzteic par pēdējā laikā veiksmīgo sadarbību operatīvajā līmenī un augsti novērtē AS “Augstspriegumā tīkls” ieguldījumus transformatoros, kas samazinās elektroenerģijas tehnoloģisko zudumu izmaksas. AS “Sadales tīkls” saredz lietderību, ka Plānā tiek iekļauta 110 kV transformatoru pārbūve par viedajiem, vai rezerves transformatoru uzstādīšana, kur tas nepieciešams no tehniskās puses. Tāpat lūgums izvērtēt Plānā ietvarto informāciju par Balansēšanu un tās nodrošināšanai nepieciešamajām jaudām no tirgus dalībniekiem.

V. Uzvārds papildina, ka Plānā vajag paredzēt precīzāku informāciju par balansēšanas jaudu nepieciešamību, jo AS “Sadales tīkls” klienti arī izrāda interesi par elektroenerģijas uzkrājošo iekārtu uzstādīšanu (BESS), bet nav informācijas vai konkrētājā vietā tās būs nepieciešamas.

V. Uzvārds papildina, par elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu caurspīdīgumu, jo norādīts optimistiskais scenārijs, taču prasās norādes par reālo un pesimistisko scenāriju. Tāpat vajadzētu izvērtējumu, kā veikto investīciju radītās elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu izmaiņas ietekmēs elektroenerģijas gala lietotājus, ne tikai tieši pie elektroenerģijas pārvades sistēmas pieslēgtos galalietotājus, jo AS “Sadales tīkls” tomēr ir vēl aptuveni viens miljons galalietotāju.

V. Uzvārds jautājumā par elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu ietekmi norāda, ka prezentācijā norādīts bāzes scenārijs elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpoju tarifu ietekmei, kas sastāda aptuveni 1%, savukārt par ietekmi uz AS “Sadales tīkls” lietotājiem ir paša AS “Sadales tīkls” kompetencē, jo kā tiek izdalītas AS “Augstsprieguma tīkls” elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu izmaksas elektroenerģijas sadales sistēmas diferencētajos tarifos ir sadales sistēmas operatora pārziņā. Savukārt ja pieņem, ka AS “Sadales tīkls” elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpoju tarifa izmaksās ir 25% no kopējām izmaksām, tad vidējai mājsaimniecībai ar 100 kWh patēriņu šī ietekme ir aptuveni 0,03 EUR/mēnesī. Tāpat Plānā ir pieminēti scenāriji, kā elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpoju tarifus var ietekmēt kapitāla atdeves likme un ja pārslodzes ieņēmumi netiek novirzīti izmaksu segšanai nākamajā regulatīvajā periodā.

V. Uzvārds norāda un jautā, ka Plānā ir norādīta informācija par plānotajiem jaunajiem starpsavienojumiem, vai AS “Augstsprieguma tīkls” ir iekšēji kritēriji investīciju pamatojumam. Kādi ir tie kritēriji, kādēļ vēl nepieciešami starpsavienojumi, ja Latvija jau ir viena no visaugstāk starpsavienotām valstīm.

Vai ieguldījumi ELWIND un nepieciešamajiem pieslēgumiem Rail Baltica infrastruktūrai tiks attiecināti tikai uz konkrēti šiem sistēmas lietotājiem vai iekļauti elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu izmaksās?

Visos iepriekšējos attīstības plānos katru reizi tiek norādīta elektroenerģijas patēriņa prognoze, kura nekad neatbilst faktiskajai situācijai. Cik nopietni uz to var skatīties šobrīd un vai varam būt pārliecināti par patēriņa pieaugumu? Vai tomēr būtu jāparedz mazāki elektroenerģijas patēriņa apjomi, zinot to, ko arī AS "Sadales tīkls" pārstāvji minēja, ka strauji attīstās decentralizēti elektroenerģijas ražotāji/patērētāji?

Plānā par BESS izmaksām norādīta informācija, ka tās ir ar potenciālu pieaugumu, savukārt prezentācijā tika sniegta informācija, ka plānotās izmaksas varētu samazināties.

Kāds ir plāns par BESS uzstādīšanas nepieciešamību elektroenerģijas pārvades sistēmā, kā balansēšanas iekārtas un signālu sniegšanu attiecībā uz iespējamiem citiem tirgus dalībniekiem, kuri arī varētu šādu pakalpojumu piedāvāt?

Nepieciešams precizēt ietekmes aprēķinu uz elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem dēļ elektroenerģijas zudumu un kapitāla izmaksu iespējamajām izmaiņām.

Vai potenciālajiem investoriem saules enerģijas elektrostaciju izveide ir prioritāri attiecībā pret citiem atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas veidiem?

V. Uzvārds informē, ka šobrīd lielie projekti, kurus AS "Augstsprieguma tīkls" attīsta vai izskata kā nākotnes projektus ir ELWIND un ceturtais Latvijas - Igaunijas starpsavienojums, kurš arī paredz pieslēgt atkrastes vēja parkus līdz 1000 MW, kurš ir viens no trijiem projektiem Eiropā, kas kvalificējas kā hibrīdtipa projekts. Līdz ar to šim projektam ir liela varbūtība piesaistīt Eiropas fondu līdzfinansējumu no 50 - 75%. Līdz 2026 - 2027 gadam AS "Augstsprieguma tīkls" neplāno finanšu līdzekļus darbu uzsākšanai ELWIND projektā, jo nav veikta izsole teritorijām ELWIND būvniecībai. Tiek veikta sadarbība ar Eiropas fondiem, lai varētu piesaistīt līdzfinansējumu šiem projektiem un samazinātu iespējamo ietekmi uz elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem. Ņemot vērā arī to, ka Igaunijā tiek plānots starpsavienojums ar Somiju, kas attīsta sauszemes vēja parkus un atomenerģijas elektrības ražošanu, tad Latvijas - Igaunijas ceturtais starpsavienojums palielinās caurlaidības spējas un varēs nodrošināt lētas elektroenerģijas importēšanu uz Latviju caur Igauniju. AS "Augstsprieguma tīkls" saskata lielu pievienoto vērtību šim starpsavienojumam un uzskata, ka jauno projektu attīstībā tā ir galvenā prioritāte.

Nākamais plānotais starpsavienojums, pie kura norit darbs ir starp Latviju un Zviedriju (LasGo). Šeit norit lēna attīstība un pārrunas ar Zviedrijas pārvades sistēmas operatoru. AS "Augstsprieguma tīkls" ir veicis izpēti šim projektam un pēc to rezultātiem vērsīsies pie Zviedrijas pārvades sistēmas operatora par turpmāko projekta attīstību. Šim projektam ir ieguvums, ka Latvija būtu tiešs savienojums ar Zviedriju, kur pašreiz elektroenerģijas cena ir zemāka nekā Latvijā.

Abi iepriekšminētie projekti ir iekļauti ES 10 gadu attīstības plānā un ir veikta izmaksu-ieguvumu analīze (CBA)) šiem projektiem.

Lai arī pašlaik elektroenerģijas patēriņš Latvijā ir krities, visas indikācijas norāda, ka nākotnē patēriņam ir jāpieaug. Tā kā ar iekšējo elektroenerģijas ražošanu var nepietikt, tad plānotie starpsavienojumi varēs nodrošināt pieprasījumu pieaugošajam elektroenerģijas patēriņam.

Attiecībā par vairāk BESS uzstādīšanu pārvades sistēmā, pašlaik AS "Augstsprieguma tīkls" veic pētījumu par atjaunīgo energoresursu pieslēgšanu Latvijai un Baltijai, kāds varētu būt pieslēgumu apjoms un ietekme uz Latvijas pārvades sistēmas, kas paredz inovatīvus risinājumus lai pieslēgtu pēc iespējas vairāk šādu ražošanas iekārtu. Tiek

izskatīti vairāki kritēriji kuros ietilpst tādi mehānismi, kā pārslodžu vadība, dinamiskā līniju kontrole (atkarībā no klimatiskajiem apstākļiem) un BESS uzstādīšana. Provizoriskie dati norāda, kā BESS būtu ekonomiski neizdevīgākais risinājums šajā brīdī. Ņemto vērā iepriekšminēto AS “Augstsprieguma tīkls” pašlaik neizskata iespēju papildus izbūvēt jaunus BESS jau plānotajām BESS.

V. Uzvārds papildina, ka Rail Baltica plānotie pieslēgumi, tiks segti no lietotāja puses, kā tas ir attiecībā ar visiem jaunajiem pieslēgumiem atbilstoši pārvades sistēmas pieslēgumu noteikumiem.

V. Uzvārds papildina attiecībā uz pārvades zudumu izmaksu ietekmi uz elektroenerģijas pārvades sistēmas tarifu mainīgo daļu un vai ir maināma elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu struktūra. AS “Augstsprieguma tīkls” ir saņēmis priekšlikumus par elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu struktūras izmaiņām un tuvākajā laikā ir plāns izstrādāt priekšlikumus turpmākai diskusijai par piedāvājumu.

V. Uzvārds norāda, ka elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu tarifu plānu struktūras izmaiņu izskatīšanas jautājums tiks aktualizēts tuvāk šī gada nogalei, jo 2025.gadā AS “Augstsprieguma tīkls” jāiesniedz jauns tarifu projekts.

V. Uzvārds pateicas klātesošajiem par pieslēgšanos uzklaušanās sanāksmei un slēdz uzklaušanās sanākumi.

Uzklaušanās sanākumi slēdz plkst. 10:10.

Uzklaušanās sanāksmes vadītājs

V. Uzvārds

Protokolētājs

V. Uzvārds